

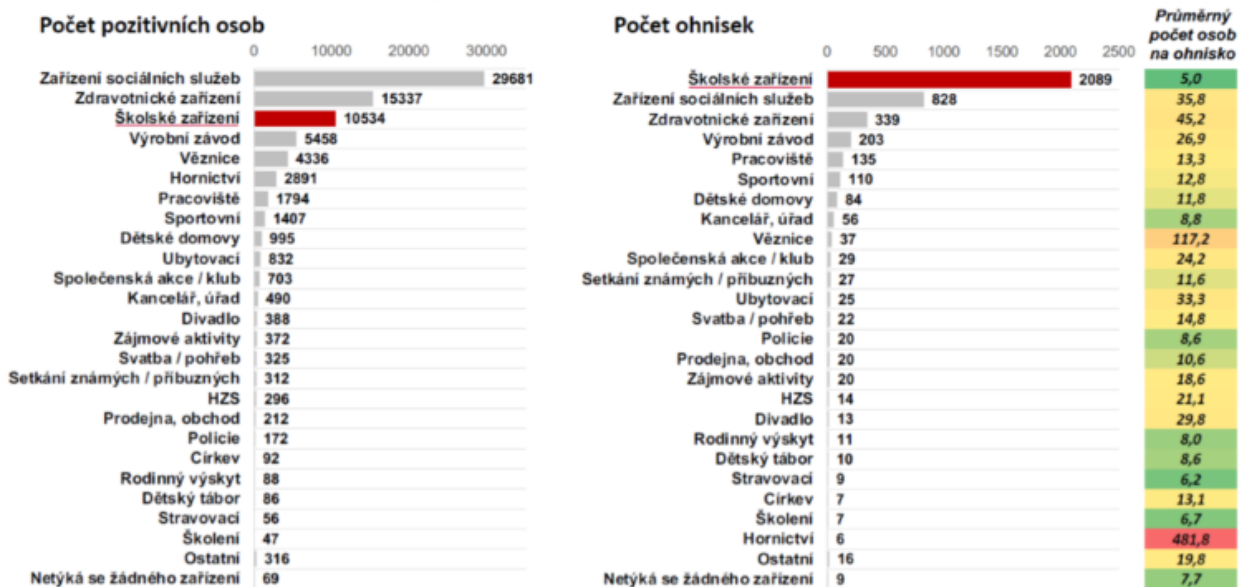
/TOMÁŠ FÜRST/

Česká republika má školy zavřené nejdéle v Evropě. A tak přibývá lidí, kteří se ptají, jestli je skutečně plošná uzávěra škol rozumná. Nedávno se na tento problém zaměřil výzkum firmy GeneSpector a došel k závěrům, že školy nepředstavují z hlediska šíření epidemie významnou hrozbu. Jediné období, kdy se počet nakažených dětí mírně zvýšil, byla paradoxně doba vánočních prázdnin. Závěry nejsou překvapivé – shodují se totiž s výsledky mnoha zahraničních studií (viz seznam literatury zde). Ve zbytku Evropy to zřejmě vědí, neboť mnohé země školy nižšího stupně vůbec nezavřely.

Studie GeneSpector se stala předmětem dosti zuřivého útoku mediální ochranky zastánců našich restrikcí. Na jejím základě ale proběhlo jednání mezi představiteli vlády a zástupci středočeského kraje, na kterém ÚZIS prezentoval vývoj epidemie na školách. A právě tato prezentace mi opět poněkud zvýšila tep. Práci ÚZISu kritizuju opakovaně a dlouhodobě, tentokrát jsem ale propadl skutečné panice.

Celá argumentace kolegy Duška se zřejmě opírá o tato data, která jsou zobrazena v jednom z úvodních grafů:

Celkový přehled za období 05/2020 – 03/2021 k 28. 3.

Zdroj: Covid Forms – Události

Na první pohled to vypadá, že školy velmi podstatně přispívají k šíření nákazy, dokonce je na nich zdaleka nejvíce ohnisek ze všech sektorů. Jenže za ukázané období (05/2020 – 03/2021) měla Česká republika asi 1,5 milionu případů nákazy koronavirem. Ve výše uvedené tabulce je jich ale jen asi 77 tisíc, tedy pouze asi 5 procent ze všech. Kde je ten zbytek? Z nějakého důvodu je těchto pět procent případů rozpočítáno mezi jakási „ohniska“. Ohniska ve školách jsou ale tak malá (průměrně 5 lidí na ohnisko), že je pravděpodobné, že většina ohnisek sestává z jednoho jediného člověka [1]! Proč? Potom totiž vychází takových „ohnisek“ neúměrně mnoho právě ve školách. Kdybychom stejným způsobem jako ve školách vykazovali „ohniska“ v zaměstnání či rodinách, měli bychom stovky tisíc „ohnisek“ ve firmách a školy by proti nim nebyly v grafu vůbec vidět.

Data, na kterých ÚZIS srovnává vývoj na školách s vývojem v jiných sektorech tedy představují zanedbatelnou část celé epidemie (asi 5 procent). Jde buďto o nějaké nedorozumění nebo o zásadní manipulaci s daty.

Dále je v prezentaci tato souhrnná tabulka:

Nákazy za období 09/2020 – 03/2021 k 28.3.

	Počet zařízení	Počet studentů	Počet učitelů a vychovatelů	Počet ohnisek	Počet nakažených	Průměr na ohnisko	Počet ohnisek na 100 zařízení
Mateřská škola	3 215	259 312	24 438	942	4 629	4,9	29,3
Mateřská + základní škola	2 020	391 582	39 939	185	865	4,7	9,2
Mateřská + základní + střední škola	66	15 412	2 889	14	50	3,6	21,2
Základní škola	1 994	649 257	57 301	639	3 265	5,1	32,0

Tabulka uvádí, že na základních a mateřských školách bylo od září asi 9 tisíc případů na asi 1,3 milionů žáků a 124 tisíc učitelů. To odpovídá kumulativní prevalenci něco přes půl procenta. V celkové populaci bylo za tu dobu asi 1,5 miliónů případů na 10 miliónů lidí – to je 15 procent.

Pokud je tedy tohle pravda a ÚZISu zase někde nechybí nějaká data, pak základní a mateřské školy nehrály v epidemii téměř žádnou roli!

Celý tento datový mirákl má dle mého názoru dvě možná vysvětlení.

1. Budťo se na ÚZISu něco zásadně pokazilo, někde zmizela nějaká data, do prezentace se omylem dostala nějaká jiná data, celé je to chyba nebo nedorozumění.
2. Nebo ÚZIS pracuje na politickou objednávku a úmyslně manipuluje s daty tak, aby poskytl politické krytí zmatenému a nesmyslnému rozhodování politické reprezentace.

Která možnost je horší, nechť posoudí laskavý čtenář sám. Já sám jsem optimista a po dlouholetých zkušenostech s tím, co všechno a jak snadno se dá při práci s daty zkazit, hlasuju pro variantu jedna.

To mě ale hned přivádí k otázce, co dalšího je tedy ve výstupech ÚZISu špatně. Jak je to například s tím, že jsme „best in covid“? Česká republika vykazuje zdaleka nejvyšší kumulativní smrtnost na COVID na světě (s výjimkou některých trpaslíků, jako je Gibraltar). Ovšem přebytek celkových počtů úmrtí (excess mortality) byl u nás ještě na konci února zcela srovnatelný s mnoha jinými evropskými zeměmi (asi 24 procent) a podstatně nižší než například v Peru, Bolívii či Mexiku (viz také zde). Data o

úmrťí na koronavirus pocházejí opět z ÚZISu, ovšem data o celkovém počtu úmrťí jsou z Českého statistického úřadu. Není tedy naše „prvenství“ zase jen nějaký politováníhodný omyl, ke kterému na ÚZISu dochází maximálně jednou nebo dvakrát za deset let?

[1] Aritmetický průměr totiž dosti klame. Když bude například sto ohnisek velikosti 1, deset ohnisek velikosti 10 a tři ohniska velikosti 100, bude průměr velikosti ohniska činit 4.42. Pokud mám pravdu v tom, že typické „ohnisko“ na českých školách má velikost 1 (tedy sestává z jednoho nakaženého učitele nebo studenta), vyvstává další zajímavá otázka – kdepak se dotyčný nakazil? Ve škole asi těžko, když je tam nakažený sám.